

Bodembeheer op verziltende grond tegen het licht gehouden

‘Wat meer drijfmest en minder compost past hier’

Topbodem-deelnemer Maarten Janse kijkt samen met Topbodem-coaches Marjoleine Hanegraaf en Anna Zwijnenburg naar zijn bodembeheer. Hij vraagt zich af of hij altijd de beste keuzes maakt. Met de bodemanalyses erbij zien de bodemkundigen wel wat mogelijkheden nog om wat beter op de omstandigheden in te spelen.

Het kenmerkt de deelnemers aan Topbodem dat ze heel bewust met hun bodembeheer bezig zijn. Akkerbouwer Maarten Janse uit Wolphaartsdijk (ZL) probeert zijn fosfaatruimte zo verstandig mogelijk in te vullen. Hij neemt de tijd om een goede groenbemester te telen. Hij past een ruime rotatie toe. Ook kiest hij de momenten voor bewerking en aanvoer van mest en bodemverbeteraars zo goed mogelijk. Toch blijft bij hem de vraag door zijn hoofd spelen: zijn mijn maatregelen wel de beste voor mijn grond? Daarom komen alle grondanalyses, bodemkaarten

en teeltmaatregelen op tafel, als hij met Topbodem-coaches Anna Zwijnenburg (Van tafel naar kavel) en Marjoleine Hanegraaf van het Nutriënten Management Instituut (NMI) kijkt waar de verbeteringen kunnen zitten in het bodembeheer.

Bodembewerking

Op de laatste woensdag in november is het bijzonder koud in Zeeland. De dijken zijn plaatselijk glibberig en de akkers witgevroren. Veel akkerbouwers zetten de ploeg in de akker.

Ook Janse doet dat. Hij werkt deze week de Multikulti-groenbemester in. Dat doet hij niet voor het hele perceel. Op het deel van dit perceel, het stuk grond dat de aandacht krijgt in Topbodem, ploegt hij de zwaardere grond. Op de strook aan de noordkant van het perceel is de grond duidelijk lichter. Daar laat hij de groenbemester doodvriezen en kiest hij voor niet-kerend werken. Voor Hanegraaf is dat een interessante aanpak. „We kennen het aanpassen van de bemesting op basis van de zwaarte van de grond. Het aanpassen van de grondbewerking

Maarten Janse ploegde op 30 november de groenbemester onder. Het stuk op de lichtste delen van het perceel doet hij niet.

TOPBODEM

Topbodem coacht vijf jaar lang vijf akkerbouwers met een uitdagende bodem in bodemmanagement en is een initiatief van Akker en Akkerwijzer.nl. Partners zijn Eurofins Agro, OCI Agro, NMI, Agrometius, Vandinter Semo, Stichting Veldleuwerik en Praktijkonderzoek Plant & Omgeving.

Marjoleine Hanegraaf bekijkt samen met Maarten Janse de bodemanalyses. Met die cijfers erbij is meer te zeggen over de juiste strategie van bemesten, organische stof, grondbewerking en groenbemesterkeuze.

binnen het perceel op basis van zwaarte van de grond is nieuw en zeker interessant." Zwijnenburg denkt dat het voor komend teeltjaar heel goed kan om te experimenteren met grondbewerkingen. Hier komen volgend jaar suikerbieten.

Janse denkt erover om hier met een Alpego Cracker de grond los te trekken. Het is een woeler met een rol erachter. „Met een woelpoot de grond lostrekken en zo laten liggen is ook een mogelijkheid, alleen heb je kans op versmering onder in de bouwvoor. Dit risico loop ik dus liever niet.“ De vorst kan goed zijn voor het verwerken van de grond, met name in het deel dat geploegd is. Toch is daar behoorlijk lange tijd voor nodig en het is zelfs de vraag of de Zeeuwse winter daar lang genoeg voor aanhoudt. Janse las eind november op Twitter dat er al een maand nodig is om 10 procent afslibbare grond te verwerken. Hij denkt dat het belangrijk is om het inwerken van de groenbemester op een goed moment te doen. Hanegraaf geeft hem gelijk. Ze zegt dat in de overwegend milde winters van nu het vakmanschap van de boer belangrijk is voor de bodem.

Zilte grond

Janse heeft de bodemmonsters in zijn perceel zo laten steken dat ze op de lichtere plekken, de zwaardere en de gemiddeld zware plek genomen zijn. Die analyses komen op tafel. De eerste vraag is of de deskundigen hier al wat zinvolle tips uit kunnen halen. Hanegraaf ziet niet veel verschil in pH en organische stof tussen de drie analyses. „De pH ligt, mede als gevolg van de verzilting, tussen 7,9 en 8,4 en dat is behoorlijk hoog. De beschikbaarheid van nutriënten kan bij die hoge pH verschillen van zuurdere omstandigheden. Minerale meststoffen blijken op dit type verzilte grond vaak goed te werken.“ Met gips kunnen de nadelen van de verzilting voor de structuur wat teruggedrongen worden. De coaches denken dat het plaats specifiek geven van gips wel een goede werking heeft. Gips heeft geen direct effect op de pH. Het vervangt natriumionen in de bodem door calcium. Daarna kan de pH wel gaan dalen. De structuur wordt beter.

Dat kan dus een strategische keuze zijn én plaats specifiek werkt het goed uit.

Fosfaat

Janse wil graag vroeg in het seizoen voldoende fosfaat beschikbaar hebben. Hij gebruikt veel van zijn fosfaatruimte voor de toepassing van champost. Hoewel champost het voordeel heeft dat de fosfaat erin maar half meetelt, denkt Hanegraaf dat Janse de aanwending van wat meer varkensdrijfmest zou kunnen overwegen. De grond heeft volgens de analyse geen grote tekorten, maar de twee deskundigen zien wel dat stikstof traag vrijkomt. Dan kan varkensdrijfmest een goede keuze zijn voor gewassen als bieten en aardappelen. Janse geeft wel varkensdrijfmest, vooral in het voorjaar en voorafgaand aan de groenbemesters. Hij vindt het een nadeel dat deze mest vaak niet homogeen is. De champost laat wat meer aanvoer van organische stof toe en voert bodemschimmels aan

Organische stof

Janse geeft de loonwerker de opdracht om met zijn plaats specifieke compoststrooier de hoeveelheid champost hoger te laten zijn op plekken waar de hoeveelheid organische stof lager is. Hanegraaf zegt dat dit op het eerste gezicht logisch lijkt, maar ze betwijfelt sterk of dit het beste resultaat oplevert. Ze verwacht dat op de plekken waar te veel organische stof gegeven wordt, die mogelijk sneller zal afbreken, of juist helemaal niet. „Het is een jonge grond, waarvan het biologische evenwicht nog wat uit balans is. De biologische rijping is nog niet klaar.“ Zwijnenburg zegt dat de grote hoeveelheid organische stof te abrupt komt. Het bodemleven kan weinig doen met zo'n 'aardverschuiving'. Hanegraaf verwacht wel dat er voldoende goede schimmels actief zijn in de bodem van Janse. De bij neutrale pH actiever bacteriën kunnen meer stikstof beschikbaar maken als de keuze op drijfmest valt. Runderdrijfmest is een andere suggestie die op tafel komt. Zwijnenburg zet wel de kanttekening dat die de stikstof later beschikbaar maakt dan varkensdrijfmest, zeker bij het strohakselen

dat Janse ook wel doet. „De vertering daarvan snoept eerst wat stikstof weg voor het gewas“, zegt ze.

Bodem- en bemestingsplan

Volgens Zwijnenbrug zijn de waarden in de analyses hier, zeker vergeleken met de polders, heel goed. Ze zou als richting eerst de structuur als verbeterpunt nemen. Hanegraaf zegt dat daarna de opbouw van goed bodemleven een aandachtspunt is. Drijfmest legt de te hoge pH wat lager, waardoor de opbouw van organische stof beter zal lukken. Janse denkt dat hij veel baat heeft bij een langjarige planning voor zijn bouwplan, een bodem- en bemestingsplan 'plus'. Zo'n plan geeft juist ook aandacht aan de goede invulling van mest en bodemverbeteraars. Daarnaast wordt per perceel aangegeven welk type grondbewerking uitgevoerd gaat worden. „Ik denk aan een bouwplan voor zes jaar. Mijn bouwplan lijkt wel op dat van veel bedrijven in bijvoorbeeld Flevoland met de volgorde aardappel, tarwe, bieten, tarwe en dan gras, tarwe of gerst. Ik wil wat ruimte gebruiken om bij te sturen en goede tijdstippen kiezen voor gips, mest en champost“, zegt Janse. ■

Bruine mosterd

Topbodem-partner Vandinter Semo keek op verzoek van coach Anna Zwijnenburg naar de meest geschikte groenbemester op de grond van Maarten Janse. Volgens directeur Bert-Jan van Dinter is een echte brassicasoort een heel goede keuze. Die kan, ook onder de ziltere omstandigheden van Janse, heel goed groeien. „Bruine mosterd heet Brassica juncea in het Latijn. Deze soort is geschikt als biofumigatie. Het is geen aaltjesbestrijder, maar daar heeft Janse ook geen probleem. De bruine mosterd is een goede voorvrucht voor aardappelen.“ De mensen van Vandinter Semo raden dit type mosterd aan voor telers met omstandigheden zoals bij Janse. Na kneuzen en inwerken komen gassen vrij uit de bladmosterd die de schimmels terugdringen die lakschurft en waterrot bij aardappelen veroorzaken. Van Dinter raadt Janse aan deze groenbemester in 2017 te zaaien. Hij is een voorstander van enkelvoudige groenbemesters boven mengsels om zo controle over bodemziekten te houden.